

A Magyar Ragadozómadár-védelmi Tanács Mérgezés-megelőzési Munkacsoportjának eljárási protokolljai

Horváth Márton*, Deák Gábor, Erdélyi Károly, Fatér Imre, Juhász Tibor, Horváth Ákos, Pongrácz Ádám és Sós Endre

* Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME)
H-1121 Budapest, Költő u. 21.
Email: horvath.marton@mme.hu

A HELICON parlagisas-védelmi LIFE+ projekt Ellenőrző Bizottsága és a Magyar Ragadozómadár-védelmi Tanács Mérgezés-megelőzési Munkacsoportja szakmai találkozót tartott 2014. november 20-án. Hazánkban a ragadozómadarak mérgezés miatti pusztulása 2005 és 2014 között rendkívül elterjedté vált, amely a detektálhatóság és a megelőzés nehézségei miatt a lehető legszélesebb körű kezelést igényel. Ezt tüzte ki céljául a „HELICON – A parlagi sas védelme Magyarországon (LIFE10NAT/HU/019)” LIFE Nature projekt, amely 2012 és 2016 között zajlik az Európai Unió, a Magyar Állam és a végrehajtásban részt vevő kilenc partnerszervezet finanszírozásában.

A HELICON projekt kezdeményezésére 2013. február 22-én jött létre a Magyar Ragadozómadár-védelmi Tanács Mérgezés-megelőzési Munkacsoportja (továbbiakban Munkacsoport). Ezt követően a HELICON projekt koordinálásában másfél éves elkészítő munka eredményeként három protokoll került kidolgozásra, amelyet jelen formájában a Munkacsoport a Jászberényi Állat- és Növénykertben 2014. november 20-án tartott nyílt ülésén jóváhagyott.

A természetvédelmi szakemberek, nemzeti parki őrök, kutatók, állatorvosok, nyomozók azért gyűltek össze, hogy megosszák egymással a HELICON program elmúlt majd' három évében szerzett tapasztalataikat.

Az egész napos rendezvény keretében vitaindító előadások hangzottak el a mérgezés-felderítésről, a helyszín-biztosításáról, a nyomozást segítő rendőrségi és laboratóriumi eljárásrendről, a bűncselekmény áldozatául esett ragadozómadarak állatorvosi ellátástól. A beszámolókat követő hozzászólások

fő célja az eddig kidolgozott cselekvési protokollok további finomítása volt. Ezek az írásos dokumentumok hivatottak megfelelő információkkal segíteni a bűncselekmények kapcsán feladatokat ellátó, de nem szakértő rendőrjárőrök és -nyomozók, bírók és ügyészek, állatorvosok, vadászok, gazdálkodók munkáját.

A „TEREPI HELYSZÍNELÉSI PROTOKOLL – Madarak ellen elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén (3/1. rész)” a szakembereknek és a laikusoknak ad útmutatást azzal kapcsolatban, hogy az ilyen esetek terepi észlelése során hogyan kell eljárni úgy, hogy azzal az érintett madarak túlélését és a jövőbeli nyomozást is elősegítsük.

Az „ÁLLATORVOSI PROTOKOLL – Vizsgálati és terápiás eljárási rend mérgezett vagy sérült ragadozómadarak élő és elhullott egyedeivel (3/2. rész)” a HELICON projekt keretében létrehozott állatorvos hálózat, valamint az eseti ellátást végző állatorvosok számára ad útmutatót a sérült ragadozómadarak szakszerű és legjobb gyakorlatnak megfelelő ellátásával kapcsolatban.

A „RENDŐRSÉGI PROTOKOLL – Madarak ellen elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén (3/3. rész)” a bűnüldözési szervek részére ad segítséget az ilyen esetekben lefolytatott nyomozások és bírósági eljárások hatékonyabbá tételében.

Az terepi és az állatorvosi protokoll teljes terjedelmében, a rendőrségi protokoll rövidített formában elérhető a HELICON projekt parlagisas.hu weboldalán. A rendőrségi protokoll teljes terjedelmében a rendőri szervek részére érhető el a police.hu intraneten keresztül.

Helyszíni szemle mérgezett parlagi sas esetében (fotó: Fatér Imre) *Crime scene investigation in the case of a poisoned imperial eagle*

A Mérgezés-megelőzési Munkacsoport 2014. november 20-i találkozásának résztvevői a Jászberényi Állat- és Növénykertben (fotó: Orbán Zoltán) *Participants of the Hungarian Anti-poisoning Working Group meeting in the Jászberény Zoo and Botanical Garden at 20 November 2014*

Terepi helyszínelési protokoll

Madarak ellen elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén (alkalmazandó 2015. január 1-től)

I. Helyszíni diagnosztika / Bűncselekmény gyanújának megállapítása:

- mérgezésre utaló jelek: több ragadozó tetem közel egymáshoz, görcsös lábtartás, hányás, hasmenés, "sátorozó" szárnytartás, kicsavarodott fejtartás vagy feltehetően mérgezett csalétek (pl. ember által felnyitott állati tetem, zsigerek, hús, csirkefej, tojás stb.);
- lövésre utaló jelek (védett faj esetén): úttól, vezetéktől, vasúttól távol nyílt sérülés, ellőtt csévélő toll
- fészek kilövésére utaló jelek: sörétszemek nyoma ágakon, fészekanyag, fatörzsön;
- fészek kirablására utaló jelek: mászóvas nyoma, fa körül letaposott vegetáció, letört gallyak.

II. Terepi teendők bűncselekmény gyanúja esetén:

1. Haladéktalanul értesíteni:
 - a rendőrséget a központi számon és ragaszkodni helyszíni szemléhez: 112 (hivatkozni bűncselekmény tényére: BTK/TVT 242. §, ORFK körlevél és utasítás száma helyszíni szemle elrendeléséről: 29015/164/2012 és 29022-18720/2014);

- illetékes nemzeti park igazgatóság természetvédelmi őrszolgálatát (elérhetőségeket ld. 118. old.);
 - a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME) mérgezés-megelőzési koordinátorát (20/251-4404, mergezes@mme.hu);
2. Szükség esetén segítség a rendőrségnek a terepi kiszállásban;
 3. A helyszín biztosítása, (helyszínt nem bolygatni a nyomozók megérkezéséig, a nyomok megóvása érdekében csak annyira és addig megközelíteni a tetemekeket, amíg a bűncselekmény gyanúját megállapítottuk);
 4. A tetem(ek), csali(k) 1 km-es körzetének alapos átvizsgálása (további tetemek, nyomok, csalik keresése, lehetőleg az MME méreg-és tetemkereső kutyás egységének segítségével);
 5. A tetem(ek), csali(k) 10 km-es körzetében található sas territóriumok ellenőrzése;
 6. Mindent lefotózni, GPS koordinátákat rögzíteni;
 7. Jegyzőkönyv a lehető legrészletesebben kitöltve (bejelentés és megtalálás körülményei, helyszíni intézkedések és hatósági eljárás részletei, tetemek/nyomok sorsa);
 8. Rendőrségi intézkedés és hatósági eljárás során a "RENDŐRSÉGI PROTOKOLL - Madarak ellen elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén" dokumentum nyújt segítséget (ld. police.hu intranet).

III. Feltehetően bűncselekmény áldozatául esett tetemek kezelése:

- FONTOS: a tetem mozgatását csak megfelelő felszerelés segítségével végezhetjük (gumi-kesztyű, veszélyes hulladéktartó zsák - ld. helyszínelési egységcsomag valamennyi tájegységénél);
- adatcímke rögzítése a tetemekre/nyomokra az alapadatokkal (dátum, faj, GPS koordináta);
- bűncselekmény esetén a tetem bevizsgálásáról a rendőrségnek kell gondoskodni az illetékes hatósági állatorvoson keresztül;
- a tetemet lehetőleg fagyasztás nélkül a lehető leghamarabb a NÉBIH Állategészségügyi Diagnosztikai Igazgatóságára szállítani (ha nem megoldható 24 órán belül, akkor lefagyasztani), leadás csak kitöltött megrendelővel lehetséges (1149 Budapest, Tábornok utca 2., Tel: 1/460-6300).

IV. Feltehetően bűncselekmény áldozatául esett élő állatok kezelése:

- FONTOS: az élő madarak mozgatását csak megfelelő tapasztalat és felszerelés birtokában végezzük (élő állat szállítására alkalmas doboz, védőkesztyű);
- haladéktalanul az országos állatorvosi mentőhálózat legközelebbi képzett állatorvosához szállítani elsősegély jellegű kezelésre (hálózat elérhetőségét ld. az alábbi protokollban);
- az állatorvosok az "ÁLLATORVOSI PROTOKOLL - Vizsgálati és terápiás eljárási rend mérgezett vagy sérült ragadozómadarak élő és elhullott egyedeivel" útmutatása szerint járnak el (ld. parlagisas.hu);
- innen ha további kezelést igényel, akkor továbbszállítás és utókezelés a hálózat koordinálását ellátó Fővárosi Állat- és Növénykertbe (1146 Budapest, Állatkerti körút 6-12, tel: 20/559-31-50).

NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁGOK TERMÉSZETVÉDELMI ŐRSZOLGÁLATÁNAK MÉRGEZÉSES ÜGYEKBE KIJELÖLT ELÉRHETŐSÉGEI:

Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság
(3758 Jósvafő, Tengerszem oldal 1.)
Központi elérhetőség
(+36 48 506 000, info.anp@t-online.hu)

Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság
(8229 Csopak, Kossuth u. 16.)
Szinai Péter
(+36 20 519 8750, szinai@freemail.hu)

Bükki Nemzeti Park Igazgatóság
(3304 Eger, Sánc u. 6.)
Pongrácz Ádám
(+36 30 460 6655, PongraczA@bnpi.hu)

Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság
(7625 Pécs, Tettye tér 9.)
Gáborik Ákos
(+36 30 377 3382, gaborik@indamail.hu)

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság
(1121 Budapest, Költő u. 21.)
Klébert Antal
(+36 70 330 3854, klebertantal@gmail.com)

Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság
(9435 Sarród, Rév-Kócsagvár, Pf. 4)
Váczi Miklós
(+36 30 396 6965, vaczister@gmail.com)

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság
(4024 Debrecen, Sumen u. 2.)
Juhász Tibor
(+36 30 994 2643, juhaszt@hnp.hu)

Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság
(6000 Kecskemét, Liszt F. u. 19.)
Ludnai Tünde
(+36 30 488 4553 vagy +36 30 555 6171,
ludnait@knp.hu)

Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság
(5540 Szarvas, Anna-liget 1.)
Németh Tamás
(+36 70 430 1364, tamas.nemeth@kmnp.hu)

Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság
(9941 Őriszentpéter, Siskaszer 26 A)
Németh Csaba
(+36 30 280 6877, kislegykapo@gmail.com)

Műholdas jeladós adult parlagi sas („Rudolfina”) mérgezett teteme Jász-Nagykun-Szolnok megyében 2013 szeptemberében (fotó: Fatér Imre) *The poisoned carcass of a satellite-tracked adult imperial eagle („Rudolfina”) in Jász-Nagykun-Szolnok county at September 2013*

Állatorvosi protokoll

Vizsgálati és terápiás eljárási rend mérgezett vagy sérült ragadozómadarak élő és elhullott egyedeivel (alkalmazandó 2015. január 1-től)

Jelen protokoll a Mérgezés-megelőzési Munkacsoport Eljárási Protokoll Csomagjának része. Az ebben foglaltakat kiegészíti a „TEREPI HELYSZÍNELÉSI PROTOKOLL - Madarak ellen elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén (3/1. rész)” (elérhető: parlagisas.hu) és a „RENDŐRSÉGI PROTOKOLL - Madarak ellen elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén (3/3. rész)” (elérhető a police.hu intraneten a rendőrség részére).

I. Madarak felkutatása és elsősegély jellegű ellátása

- A TEREPI PROTOKOLL (Magyar Ragadozómadár-védelmi Tanács, Mérgezés-megelőzési Munkacsoport Eljárási Protokoll Csomag 3/1. rész) útmutatásai alapján kell eljárni az állatok felkutatása, illetve a helyszínen tapasztaltak dokumentálása során.
- Madarak ellen elkövetett bűncselekmény gyanúja vagy fokozottan védett madár érintettsége esetén - amennyiben ez nem történt meg már a beszállító részéről - minden esetben értesíteni kell az illetékes nemzeti park igazgatóságot (elérhetőségük a Terepi protokollban és/vagy a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület forródrótját (+36 20 251 4404, mergezes@mme.hu).
- A program állat-egészségügyi részének a koordinálása a Fővárosi Állat- és Növénykert Állat-egészségügyi és Természetvédelmi Osztályának (FÁNK) a feladata, illetve adott esetben (egy beszállítás kapcsán) ez az osztály is a program egészére elfogadott protokoll lépéseit követi. Telefonos konzultáció minden kérdéses esetben ajánlott a FÁNK állatorvosai-

val: Dr. Sós Endre (+36 20 559 3150),
Dr. Koroknai Viktória (+36 30 504 5451),
Dr. Kertész Péter (+36 30 921 7274).

- Azonnal tisztázni kell, hogy milyen fajú és számú (védett és/vagy fokozottan védett, esetleg vadászható), élő vagy elhullott egyed észlelése történt meg.
- Az élő madarak esetében az időfaktor különösen lényeges; fontos szempont, hogy ezek az állatok lehetőleg fél, de legfeljebb 2 órán belül eljussanak az országos állatorvosi mentőhálózat (OÁM) egy tagjához (a hivatalos, egységes szakmai alapelvek alapján dolgozó mentőállomások és állatorvosok listája jelen protokoll mellékleteként elérhető a www.parlagisas.hu oldalon a letöltések alatt).
- Az OÁM tagja elvégzi a szükséges alapellátást, majd ezután a koordinációt ellátó FÁNK-kal egyeztet arról, hogy a madár további, rövid távú sorsa (helyszíni elhelyezés/regionális elhelyezés/FÁNK-ba juttatás/azonnali repatriáció) mi legyen.

II. Élő madarakkal kapcsolatos teendők

- Az élő madarak esetében a 2 órán belüli állatorvosi alapellátásra feltétlenül törekedni kell; az alapellátást lehetőség szerint az OÁM egy tagja végzi (vészhelyzetben természetesen más állatorvos is bevonható, ha követi a protokoll szakmai alapelveit).
- A szállítás során törekedni kell arra, hogy a végső cél a repatriáció, így minden potenciális sérülés veszélyt (elsősorban a szárnyak, a lábak, a fej és a tollazat esetében) el kell kerülni; az eddigi tapasztalatok alapján a puha falú kartondobozok felelnek meg a legjobban erre a célra.
- A madár az OÁM-ban vagy FÁNK-ban történő átadása során egy országosan egységesített átadás-átvételi nyilatkozatot kell kitölteni, a fontos információk (a madár faja, ivara és kora amennyiben ezek megállapíthatóak, a megtalálás helye és ideje, a behozó személye és elérhetősége) feltüntetésével.
- Mérgezésre utaló tünetek (görcsös lábtartás, szemtekerezgés, hányás, zöldes hasmenés) vagy megalapozott gyanú (egyszerre több madár érintettsége, preparált csali a közelben) esetén az OÁM tagjának (vagy a vészhelyzetben eljáró állatorvosnak) atropint kell adnia, 1 mg/ttkg-os dózisban; amely mennyiség szükség szerint félnaponta ismételtethető.

- A madár állapotának stabilizálása a legfontosabb lépcső (folyadék és oxigénterápia, általánosságban Ringer-laktát adása 50 ml/ttkg adagban); folyadékpótlásra szóba jöhetnek a következő beadási módok (adott helyzetben az állatorvos kompetenciája a választás joga): intraossealis, intravénás, perorális, subcutan.
- A következő lépés a minél gyorsabban elvégzett diagnosztikai munka; a kétirányú (VD és LL) röntgenfelvételeknél különös tekintettel kell lenni a fémárnyékok és törések jelenlétére, illetve az egyes belszervek (különösen a máj és a vese) méretére, illetve denzitásvizonyaira; külön kell elbírálni a légzőrendszer állapotát. Ez sasok esetében minden esetben javasolt korábbi lövések vagy gyomorban rekedt és heveny ólommérgezést okozó lövedékszem diagnosztizálásához.
- Mérgezés gyanújakor vagy egyéb indokolt esetben (pl. májbetegség gyanújakor) vért kell venni vérkép- és biokémiai vizsgálatokra (konzultáció a FÁNK állatorvosaival). Ez sasok esetében minden esetben javasolt heveny ólommérgezés diagnosztizálásához.
- Ezután (illetve az eredmények megérkezéséig és azok kiértékeléséig) a madarat nyugodt, lehetőleg sötét helyen kell elhelyezni, táplálásáról egyedi tervet kell készíteni, ami magában foglalja az esetleges kényszeretetés vagy könnyebben emészthető takarmánnyal való etetés megjelölését.
- A FÁNK, illetve az adott OÁM (ha itt néhány napos – hetes elhelyezés is lehetséges) egyeztet az illetékes nemzeti park igazgatósággal a madár lehetséges további sorsát illetően (ez magában foglalhatja a rehabilitáció hosszát és mikéntjét, a lehetséges repatriáció helyét és idejét, illetve a hosszú távú elhelyezés helyét).
- A teljes folyamat során lényeges a nyomon követhetőség, azaz a kérdéses madarat egyedi jelöléssel kell ellátni (fém- vagy színes gyűrű/microchip).

Elhullott madarakkal kapcsolatos teendők

- Az elhullott egyedeknél igen fontos a megfelelő tárolás, hogy a mérgezésen kívüli egyéb, elhullást okozó kórokokra is fény derülhessen. A legjobb a 4 C °-on való, rövid idejű (maximum 1-2 napos) hűtés, hogy az óhatatlanul beinduló autolízis ne gátolja meg több további vizsgálatok elvégzését.

- Már a folyamat legelején gondoskodni kell a tetem(ek) egyedi jelöléséről, lehetőleg lábcédula (javasolt formátum letölthető: parlagisas.hu) vagy gyűrű segítségével. Amennyiben van rá lehetőség fokozottan védett madaraknál microchip-es jelölést is kell alkalmazni.
- Ha az elhullott egyednél 2 napon belül nem megoldható a laboratóriumba való eljuttatás, akkor a tetem(ek)et mélyfagyasztóban, -18 C °-on kell tárolni.
- A bekerülő tetem(ek) nél külső fizikális vizsgálatot kell végezni, többek között a mérgezés korábbi klinikai tüneteinek jeleit kell keresni (lábtartás, a csőrzug vagy kloáka környékének szennyezettsége), de figyelni kell a traumás sérüléseket (lőtt seb, ütkezés) vagy áramütés okozta elváltozásokra is.
- A fémárnyékok és törések detektálása szempontjából a tetem(ek)ről is kétirányú röntgenfelvételt kell készíteni.
- A tetem(ek)et a megfelelő előzetes diagnózis birtokában és részletes kísérő irattal (letölthető: parlagisas.hu vagy nebih.gov.hu) be kell szállítani a NÉBIH Állategészségügyi Diagnosztikai Igazgatóságára (1149 Budapest, Tábornok u. 2., Tel: 1/460-6300), ahol szakirányú kórbonctani, kórszövettani és toxikológiai vizsgálatokat végeznek.
- Bűncselekmény esetében a rendőrségnek a hatósági állatorvoson keresztül kell a tetemekeket feljuttatni és a vizsgálatokat megrendelni a NÉBIH ÁDI-tól (hatósági állatorvos a beküldő, rendőrség a költségviselő).
- Egyéb fokozottan védett madarat érintő esetben az illetékes nemzeti park igazgatóság rendelkezheti meg szükséges vizsgálatokat, így velük történő egyeztetés szükséges (csak a költségviselő által aláírt vizsgálati megrendelővel küldhetőek be a minták a NÉBIH ÁDI-ba!).

Rendőrségi protokoll

Madarak ellen elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén (alkalmazandó 2015. január 1-től)

Jelen protokoll a Mérgezés-megelőzési Munkacsoport Eljárási Protokoll Csomagjának része. Az ebben foglaltakat kiegészíti a „TEREPI HELYSZÍNELÉSI PROTOKOLL - Madarak ellen elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén (3/1. rész)” és az „ÁLLATORVOSI PROTOKOLL - Vizsgálati és terápiás eljárási rend mérgezett vagy sérült ragadozómadarak élő és elhullott egyedeivel (3/2. rész)”, amelyek elérhetőek a www.parlagisas.hu weboldalon.

Madarak ellen elkövetett bűncselekményekhez kapcsolódó Büntető Törvénykönyvi hivatkozások:

Természetkárosítás

242. § (1) Aki

- fokozottan védett élő szervezet egyedét,
- védett élő szervezet vagy az Európai Unióban természetvédelmi szempontból jelentős növény- vagy állatfaj egyedeit, feltéve, hogy azok külön jogszabályban meghatározott, pénzben kifejezett értékének együttes összege eléri a fokozottan védett élő szervezet egyedei esetében megállapított, pénzben kifejezett legalacsonyabb értéket,
- a vadon élő állat- és növényfajok számára kereskedelmük szabályozása által biztosított védelemről szóló EK tanácsi rendelet A és B melléklete hatálya alá tartozó élő szervezet egyedét

jogellenesen megszerzi, tartja, forgalomba hozza, az ország területére behozza, onnan kiviszi, azon átszállítja, azzal kereskedik, illetve azt károsítja vagy elpusztítja, büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

- (2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a természetkárosítás az élő szervezet egyedeinek olyan mértékű pusztulását okozza,
 - hogy az (1) bekezdés a) vagy b) pontja esetében az elpusztított élő szervezet egyedeinek külön jogszabályban meghatározott, pénzben kifejezett értékének együttes összege eléri a fokozottan védett élő szervezet egyedei esetében megállapított, pénzben kifejezett legmagasabb érték kétszeresét,
 - amely az (1) bekezdés c) pontja esetében az élő szervezet állományának fennmaradását veszélyezteti.
- (3) Aki a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.
- (4) E § alkalmazásában élő szervezet egyede:

a) az élő szervezet egyedének valamennyi fejlődési szakasza, alakja, állapota,
 b) az élő szervezetek keresztezéseként és kereszteződéseként létrejött egyed,
 c) az élő szervezet egyedének származéka, ami alatt érteni kell az elpusztult élőlényt, valamint annak vagy az élő szervezet egyedének bármely részét, továbbá azt a terméket vagy készítményt, amely a felsoroltak valamelyikéből készült, illetve ezek valamelyikéből származó összetevőt tartalmaz.

243. § (1) Aki Natura 2000 területet, védett barlangot, védett természeti területet vagy védett élő szervezetek életközösségét, illetve azok élőhelyét jogellenesen jelentős mértékben megváltoztatja, büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a természetkárosítás a Natura 2000 terület, a védett barlang, a védett természeti terület vagy a védett élő szervezetek életközössége, illetve azok élőhelye jelentős károsodását vagy megsemmisülését okozza.

(3) Aki a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) E § alkalmazásában Natura 2000 terület alatt a természet védelméről szóló törvényben meghatározott fogalmat kell érteni.

Méreggel visszaélés

188. § (1) Aki mérget jogosulatlanul készít, tart, felhasznál vagy forgalomba hoz, illetve aki a mérgek visszaélészerű felhasználásának megakadályozására vagy más személyek veszélyeztetésének kizárására előírt intézkedések megtételét elmulasztja, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt elzárással büntetendő.

(2) E § alkalmazásában mérgeken olyan veszélyes anyagot vagy keveréket kell érteni, amely toxikológiai tulajdonságai alapján a belégzése, lenyelése vagy a bőrön át történő felszívódása esetén az emberi életet veszélyezteti, illetve súlyos sérülést vagy súlyos egészségkárosodást idézhet elő.

Állatkínzás

244. § (1) Aki
 a) gerinces állatot indokolatlanul oly módon bántalmaz, vagy gerinces állattal szemben indokolatlanul olyan bánásmódot alkalmaz, amely alkalmas arra, hogy annak maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozza,
 b) gerinces állatát vagy veszélyes állatát elüzi, elhagyja vagy kiteszi,
 vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha az állatkínzás

a) az állatnak különös szenvedést okoz, vagy
 b) több állat maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozza.

Orvvadászat

245. § Aki

a) vadászterületen vadászatra való jogosultság nélkül, illetve idegen vadászterületen vadászként engedély nélkül vad elejtésére vagy elfogására irányuló tevékenységet végez,
 b) külön jogszabályban meghatározott, a vadfaj valamennyi egyedére kiterjedő vadászati tilalmi idő hatálya alá eső vadfaj egyedét ejti vagy fogja el,
 c) külön jogszabályban meghatározott tiltott vadászati eszközzel, tiltott vadászati módon vagy kíméleti területen vad, illetve fokozottan védett vagy védett gerinces állat elejtésére vagy elfogására irányuló tevékenységet végez,
 büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Egyéb kapcsolódó jogszabályok:

- 100/2012. (IX. 28.) VM rendelet a védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről szóló 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet és a növényvédelmi tevékenységről szóló 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet módosításáról
- 2000. évi XXV. Törvény a kémiai biztonságról
- 3/2006. (I. 26.) EüM rendelet az Európai Unióban osztályozott veszélyes anyagok jegyzékéről
- 2007/416/EK rendelet a karbofurán forgalmazásának, használatának visszavonásáról

Rendőrségi eljárással kapcsolatos gyakorlati tudnivalók:

Bejelentés:

általános segélyhívó: 112

mérgezéses forródrót: 20/251-4404

Rendőrségi helyszínelés:

... (teljes verzió elérhető: police.hu/intranet)

Rendőrségi feljelentés tartalmi elemei:

- Ki? Hol? Mit? Mikor? Miért?
- természetkárosítás, visszaélés méreggel, állatkínzás
- megküldeni: ügyészség, felügyelőség, Kormányhivatal
- feljelentés elutasítása esetén panasszal élhet a feljelentő

Nyomozás:

... (teljes verzió elérhető: [police.hu intranet](http://police.hu/intranet))

Tanúkihallgatás:

... (teljes verzió elérhető: [police.hu intranet](http://police.hu/intranet))

Ügyészséggel történő kapcsolattartás:

... (teljes verzió elérhető: [police.hu intranet](http://police.hu/intranet))

Fokozottan védett madarak mérgezésével kapcsolatos Főkapitány-helyettesi utasítás:

Dr. Takács Tibor r. vezérőrnagy
Főkapitány-helyettes Bűnügyi Főigazgató
29022-18720/2014. ált. számú intézkedése

Tárgy: fokozottan védett madarak mérgezése esetén teljesítendő jelentési kötelezettség a KR NNI felé.

Az MME mérge- és tetemkereső kutyája („Falco”) egy parlagis sas mérgezéses helyszín átvizsgálásakor (fotó: Deák Gábor)
The poison and carcass searching dog („Falco”) of MME BirdLife Hungary during a field survey at the location of a poisoned imperial eagle

PROCEDURE PROTOCOLS OF THE ANTI-POISONING WORKING GROUP OF THE HUNGARIAN RAPTOR CONSERVATION COUNCIL

Mortality of birds of prey due to poisoning has become widespread in Hungary between 2005 and 2014, and requires a very wide scale management because of difficulties in its detection and prevention. This was addressed by the „Helicon – Conservation of imperial eagles in Hungary (LIFE10NAT/HU/019)” LIFE Nature Project running from 2012 through 2016 funded by the EU, the Hungarian Government and the nine partner organizations which participate in its implementation.

The Helicon project initiated the establishment of the Anti-Poisoning Working Group (hereinafter Working Group) of the Hungarian Raptor Conservation Council on February 22nd, 2013. Then, as a result of one year and a half preparation work coordinated by the HELICON project, three protocols were developed, which were accepted in its current form by the Working Group in an open meeting held in the Jászberény ZOO on November 20th, 2014.

Monitoring Committee of the HELICON LIFE+ project and the Anti-Poisoning Working Group of the Hungarian Raptor Conservation Council held a workshop on November 20th, 2014.

Conservationists, national park rangers, scientists, vets and investigators gathered together to share their experience gained in the past almost three years of the HELICON Programme.

Within this full-day event, several discussions

were held about how to discover poisoning cases in the field, how to secure crime scenes, the procedure of a police investigation and also how to provide first aid to poisoned birds. Main goal of the subsequent debate was to fine-tune the previously prepared protocols. These documents are supposed to help the police, investigators, judges, prosecutors, vets, hunters and agricultural workers who are normally not experts, but involved in crime cases.

The “FIELD INVESTIGATION PROTOCOL – if bird crime suspected (Part 3/1)” provides guidance to both experts and the laymen what to do in such cases to help the survival of the birds and the future investigation.

The “VETERINARY PROTOCOL – Established protocol for examining and using therapy to treat injured or dead birds of prey (Part 3/2)” provides guidance to the veterinarian network established within the framework of the HELICON LIFE+ Project and also to veterinarians doing occasional treatment how to treat an injured bird of prey properly.

The “POLICE INVESTIGATION PROTOCOL – if bird crime is suspected (PART 3/3)” provides help to law enforcement agencies to improve effectiveness of investigations and legal proceedings. The field and the veterinarian protocols are available in full while the police investigation protocol in part on the parlagisas.hu website of the HELICON project. The latter is available in its entirety for the law enforcement on the police.hu intranet.